

Miia Silfver

Pia Tuomonen

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi, AMK

Varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyö, 2021

KASVATUSYHTEISTYÖ VANHEMPIEN KOKEMUKSINA

TIIVISTELMÄ

Miia Silfver

Pia Tuomonen

Kasvatusyhteistyö vanhempien kokemuksina

Sivut 36 ja liitteet 2

Syksy, 2021

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi, AMK

Varhaiskasvatuksen opettajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyön tarkoitus oli tutkia kasvatusyhteistyön toteutumista ja puheeksi ottamisen kokemuksia kolmen yksityisen päiväkodin huoltajille tehtävän tutkimuksen avulla. Tavoitteena oli tuoda kuuluviin huoltajien kokemukset ja saavuttaa entistä parempaa kasvatusyhteistyötä kasvattajien ja perheiden välillä. Tutkimus toteutettiin kvantitatiivisena tutkimuksena strukturoidulla haastattelulomakkeella, joka analysoitiin tilastollisin menetelmin. Lomakkeen avoin kysymys analysoitiin sisällön analyysillä. Tutkimukseen vastasi 41 vanhempaa, avoimeen kysymykseen heistä vastasi kymmenen.

Tutkimustuloksena voitiin sanoa vanhempien yleisesti pitävän kasvatusyhteistyön kokemuksia hyvinä. Kokonaisarvosanaksi kasvatusyhteistyölle muodostui 2,3 asteikolla yhdestä viiteen, jossa 1 oli paras mahdollinen arvosana. Haasteellisten asioiden, kuten huoli lapsen kehityksestä, käytöksestä tai jaksaminen arjessa, puheeksi ottaminen kasvattajien kanssa koettiin verrattain helpoksi, mutta moni vanhempi toivoi tähän lisää aikaa. Vastauksissa, jotka liittyivät kasvattajien puheeksi ottamisen riittävyyteen, oli enemmän vaihtelua.

Avoimessa vastauksessa merkittävä kasvatusyhteistyöhön vaikuttava tekijä oli kasvattajien pysyvyys ja tuttuus. Positiivisena tämän koettiin synnyttävän luottamusta ja parantavan kasvatusyhteistyön laatua, negatiivisena suuri vaihtuvuus ja sijaisten käyttäminen loi epäluottamusta varhaiskasvatuspaikkaa kohtaan. Tärkeimpinä kasvatusyhteistyön menetelminä pidettiin päivittäisiä keskusteluja tulo- ja hakutilanteissa sekä keskusteluja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta.

Asiasanat: kasvatusyhteistyö, määrällinen tutkimus, puheeksi ottaminen, varhaiskasvatus

ABSTRACT

Miia Silfver

Pia Tuomonen

Parents' experiences of educational co-operation

36 p., 2 appendices

Autumn, 2021

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Bachelor of Social Services

Option in Early Childhood Education

The aim of this thesis was to investigate the educational co-operation between parents and daycare staff and their experiences of voicing concerns to each other. The study was conducted on clients of three private daycare centres. The goal of this thesis was to highlight the personal experiences of parents and to strengthen the co-operation between daycare centre staff and families. The study was conducted as a structured survey, and the responses were analysed using quantitative methods. The responses to the one open question of the survey were analysed using content analysis. The survey was taken by 41 parents in total, 10 of whom responded to the open question included in the survey.

The study found that parents generally find their experiences of educational co-operation to be good. On a scale from 1 to 5 (with 1 being the highest grade), educational co-operation received the overall grade of 2.3. Voicing concerns related to the development or behaviour of the child or related to coping with life's stressors, for instance, was found to be relatively easy for parents. Yet, many of them hoped that more time would be allotted for this kind of communication. More variation was found in parents' responses about the adequacy of staff members' bringing up and voicing their concerns.

Upon analysing the responses to the open question, the permanence and familiarity of the daycare centre staff was found to be a significant influencing factor for educational co-operation. The respondents perceived permanence and familiarity as something that improves the quality of educational co-operation, whereas the high turnover of staff and number of substitutes seemed to create a sense of mistrust in the daycare centre. Daily conversations during the drop-off and pick-up from the daycare centre, as well as discussions about the child's early childhood education plan were perceived as the most important methods of educational co-operation.

Key words: educational co-operation, quantitative research, voicing concerns, early childhood education

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4
2 KASVATUSYHTEISTYÖ	5
2.1 Aikaisemmat tutkimukset	5
2.2 Kasvatusyhteistyö määritelmänä.....	10
3 VARHAISKASVATUS	12
3.1 Varhaiskasvatuksen määritelmä	12
3.2 Varhaiskasvatussuunnitelmat toiminnan perustana.....	13
3.3 Varhaiskasvatuksen toiminta- ja oppimisympäristöt	14
4 PUHEEKSI OTTAMINEN KASVATUSYHTEISTYÖN JA VARHAISEN PUUTTUMISEN VÄLINEENÄ	17
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET	19
6 AINEISTON KERUU, AINEISTO JA SEN ANALYYSI	20
6.1 Käyttämämme tutkimusmenetelmät	20
6.2 Saatu aineisto ja analysointi.....	22
7 TULOKSET	23
7.1 Kasvatusyhteistyön kokemukset	23
7.2 Kokemukset puheeksi ottamisesta	25
7.3 Kasvatusyhteistyöstä vapaasti vastattuna	26
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	28
8.1 Johtopäätökset tutkimustuloksista.....	28
8.2 Kehittämisideat tutkimuksen pohjalta	29
8.3 Luotettavuus ja eettisyys	30
8.4 Ammatillinen kehittyminen	31
LÄHTEET	33
LIITE 1. Haastattelukysymykset.....	37
LIITE2. Saatekirje huoltajille	42

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatuksessa vanhempien kanssa tehtävä kasvatusyhteistyö on hyvin merkityksellistä. Tavoitteena on kasvattajien ja huoltajien yhteinen sitoutuminen lapsen terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Kasvatusyhteistyö perustuu luottamuksen rakentamiseen ja avoimeen keskusteluun arvoista, tavoitteista ja vastuista ja vaatii keskinäistä kunnioittamista. Niin kasvattajien kuin huoltajienkin tekemien havaintojen ja päivittäisten keskustelujen kautta on mahdollista luoda pohjaa lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukemiselle. (Opetushallitus 2018, 34.) Vaikka ammatilliset vuorovaikutustaidot ja kyky ottaa puheeksi haastaviakin asioita kuuluu jokaisen varhaiskasvatuksen ammatillaisen osaamiseen, on näissäkin yksilöllisiä eroja kokemuksen ja oman persoonan tuomien mahdollisuuksien ja haasteiden kautta. On mielestämme tärkeää kuulla ja tutkia myös vanhempien tuntemuksia, jotta työtä olisi mahdollista kehittää ja toteutettavan varhaiskasvatuksen laatu parantuisi vielä entisestäänkin.

Opinnäytetyömme tutkii vanhempien kasvatusyhteistyön kokemuksia kolmessa yksityisessä päiväkodissa Satakunnan alueella. Päiväkodit kuuluvat samaan päiväkotikokonaisuuteen ja niitä hallinnoi sama johtaja. Tutkimme kasvatusyhteistyötä sen merkityksellisyyden vuoksi; on aina lapsen etu, että vanhemmat ja kasvattajat tekevät yhteistyötä lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi ja vuorovaikutus aikuisten välillä on luottamuksellista ja sujuvaa.

Haluamme opinnäytetyömme kautta antaa tutkimiemme päiväkotien kasvattajille mahdollisuuden kehittää omaa osaamistaan, mutta myös tuottaa käyttöön tutkimustietoa, jonka perusteella päiväkotien johtajienkin on mahdollista tarkastella kasvatusyhteistyön toteutumista ja ehdotuksia kehittämiskohteista. Toimivalla kasvatusyhteistyöllä on suora vaikutus vanhempien tyytyväisyyteen varhaiskasvatuspaikkaa kohtaan. Kasvatusyhteistyö sisältyy myös varhaiskasvatuksen arvoihin: yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus; luottamukseen, kunnioitukseen ja avoimuuteen perustuva yhteistyö perheiden kanssa edellyttää myös monimuotoisuuden tunnistamista ja tunnustamista (Vlasov, ym. 2018, 42).

2 KASVATUSYHTEISTYÖ

2.1 Aikaisemmat tutkimukset

Marjatta Kekkonen on väitöskirjassaan *Kasvatuskumppanuus puheena* (2012) tarkastellut kasvatussyhteistyön käsitettä ja tulkintaa siitä monesta eri kulmasta katsottuna. Hänen tutkimuksensa tehtävä on kuitenkin ollut kuvata, millaisia puhetapoja käyttäen varhaiskasvatuksen ammattilaiset rakentavat kasvatuskumppanuuden merkityksiä. Hän on käyttänyt tutkimuksessaan laadullista aineistoa, jossa on haastateltu ainoastaan varhaiskasvattajia; vanhemmat, perheet ja lapset ovat rajattu tutkimuksen ulkopuolelle. Aineistonkeruussa on käytetty alkuhaastattelua, ryhmäkeskustelua sekä vertaishaastatteluja. Aloitushaastattelu on tutkimuksessa toteutettu teemahaastatteluna. Kekkonen on käyttänyt tutkimuksessaan neljää tutkimuskysymystä, joista pääkysymyksenä on ollut: Minkälaisia kasvatuskumppanuuden diskursseja varhaiskasvattajien puheessa rakennetaan? Loput kolme kysymystä ovat Kekkosen ensimmäistä tutkimuskysymystä tarkentavia. Millaista vuorovaikutusta kasvatuskumppanuuden diskursseissa kasvattajien, vanhempien ja lasten välille rakennetaan, minkälaisia toimijuuksia ja subjektipositioita kasvatuskumppanuuden diskursseissa tuotetaan ja millaisia kasvattajan, vanhempien ja lasten välisiä kommunikaatiosuhteita kasvatuskumppanuuden diskursseissa tuotetaan? Tutkimusmetodina on käytetty diskursiivista sosiaalipsykologiaa, jossa tarkastellaan kielenkäytön tapoja rakentaa ja tuottaa sosiaalista todellisuutta. (Kekkonen, 2012.)

Tutkimuksen tuloksissa on tarkasteltu erilaisia kasvattajien, vanhempien ja lasten välisiä puhekäytäntöjä verrattuna kasvatuskumppanuuden käsitteeseen esimerkiksi silloin, kun kohdataan varhaiskasvatusympäristön ulkopuolella. Tulokset käsittelevät myös diskursseja kotikäyntien, palveluneuvonnan ja miten kasvatuskumppanuus toimii suhteita luovana kommunikaationa. Aineistosta on noussut esille myös, miten kasvattajan on oltava tietoinen siitä, millä tavoin kasvattajan ja lasten tai kasvattajan ja vanhempien välistä yhteistyötä syvennetään ja miten, milloin ja missä tarkoituksessa institutionaalisia rajoja rikotaan. Tutkimuksen

johtopäätöksissä todetaan kasvatuskumppanuuden edistävän lasten tasa-arvoisuutta perustuessaan ammatilliseen asiantuntijuuteen, jota luonnehtii avoimuus ja sitoutuneisuus varhaiskasvatuksen arvoperustaan. (Kekkonen, 2012.)

Rutanen ja Laaksonen (2020) ovat artikkelissaan tarkastelleet kasvatusyhteistyön sujuvuutta luottamuksen rakentumisen prosessina äitien näkökulmasta. He tarkastelevat, miten luottamus kasvattajiin rakentuu äitien puheessa heidän pohiessaan lapsensa ensi kuukausia varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksen aineisto on kerätty osana Jyväskylän yliopistossa toteutettua Lasten polut varhaiskasvatuksessa- hanketta. Aineistosta on artikkelia varten poimittu viiden äidin haastattelut, joiden lapset olivat olleet haastatteluhetkellä varhaiskasvatuksessa noin neljä kuukautta. Haastattelut olivat toteutuneet puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Vaikka haastattelukutsu oli osoitettu perheille, haastatteluun ei ollut osallistunut yhtään isää. (Rutanen & Laaksonen, 2020.)

Rutasen ja Laaksosen aineistosta alustaviksi teemoiksi nousi kolme teemaa. Nämä olivat 1) kokemukset ja havainnoinnit suhteessa päiväkotia ja kasvattajia koskeviin ennako-oletuksiin 2) kasvattajan ja vanhemman suhteen henkilökohtaistuminen ja siihen liittyvät avoimuuden kuvaukset 3) vanhemman huomioid lapsi- kasvattaja-suhteista ja läheisyyden kuvaukset. Alkuvaiheeseen liittyvissä kuvauksissa kasvattajat näyttäytyivät vanhemmille ennustettavina instituution edustajina, neljän kuukauden jälkeen puhe oli siirtynyt koskemaan enemmän kasvattajien ominaisuuksia ja henkilökohtaisia piirteitä sekä kuvaamaan ja arvioimaan lapsen ja kasvattajien välisiä suhteita. Äidit ovat tuolloin kuvanneet lapsen suhdetta tiettyihin kasvattajiin positiivisena ja nämä suhteet äitien mukaan olivat keskeisiä lapsen viihtymiselle ja hyvinvoinnille päiväkodissa. Äitien kuvauksissa korostui myös kasvattajien sensitiivisyys lapsen huomioimisessa ja tarpeisiin vastaamisessa. Äideille näytettiin haastattelujen yhteydessä videoklippejä päiväkodin toiminnasta arjessa ja heidän lapsestaan päiväkodissa. Äitien puheista tilanteiden kommentoinnissa on kuulunut arvostus kasvattajien ammatti- maista toimintaa kohtaan, kuten myös tyytyväisyys toimintaan ja päivän sisältöihin päiväkodissa. Äidit kuvasivat myös omien suhteidensa syventymistä tiettyihin

kasvattajiin; tuttujen kasvattajien luo oli helppo mennä kertomaan asioista ja kuulemaan päivän tapahtumista. (Rutanen & Laaksonen, 2020.)

Tutkimus tarkasteli äitien luottamusta kasvattajiin ensimmäisten varhaiskasvatuskuukausien aikana. Se on myös yksi tutkimuksen rajoituksiin liittyvistä asioista, koska osapuolten suhteet olivat haastatteluja tehtäessä vielä suhteellisen tuoreita. Haastateltavien määrä oli myös vähäinen eikä aineisto kata kuvauksia muissa päiväkodeissa koetuista prosesseista ja suhteista. (Rutanen & Laaksonen, 2020.)

Aaltonen, Sotaniemi & Kuure (2017) ovat kirjoittaneet artikkelissaan, miten varhainen mukaantulo syventää kasvatuskumppanuutta. Varhainen mukaantulo ei ole asiantuntijalähtöinen ja -korosteinen ihmisten elämään puuttuva toimintamuoto, vaan myönteinen ehkäisevä työote. Kasvatuskumppanuus edustaa ensisijaisesti molemminpuolista luottamusta, sitoutumista ja keskinäistä kunnioitusta. Ehkäisevä, rinnalla kulkeva ja tasavertainen yhteistyö on voimavara niin vanhemmille kuin kasvattajillekin. Perheiden hyvinvointia edistetään niin vanhempien kuin lastenkin itsetuntoa vahvistamalla. Varhainen mukaantulo osana kasvatuskumppanuutta on myönteinen ja ongelmia ehkäisevä. Se sisältää matalan kynnyksen palveluita, joissa kasvattaja tarjoaa ammatillisen kokemustiedon ja ammatillisen ohjauksen lisäksi vertaistukea ja uusia toimintatapoja. Kasvattajan aito kiinnostus kasvatusyhteistyöhön voi jopa ehkäistä kriisien muodostumista. Artikkelissa ehdotetaan erilaisten vanhempien asiakasraatien perustamista päiväkoiteihin, jotka voisivat arvioida ja kehittää toimintaa yhdessä ammattilaisten kanssa. (Aaltonen, ym., 2017.)

Vauto (2017) on tutkinut opinnäytetyössään yhden päiväkodin vanhempien kokemuksia ja odotuksia kasvatusyhteistyöstä. Tutkimuksen tarkoitus oli kartoittaa, miten kasvatusyhteistyö toteutuu tuossa päiväkodissa. Opinnäytetyö toteutettiin laadullisella tutkimusmenetelmällä ja suoritettiin teemahaastatteluna viidelle päiväkodin vanhemmalle. Tutkimuskysymyksenä on ollut: Mitä kokemuksia ja odotuksia vanhemmilla on kasvatusyhteistyöstä? (Vauto, 2017.)

Tutkimus toi esille vanhempien näkemyksiä kasvatusyhteistyöstä käsitteenä. Vuorovaikutus ja sen merkitys päivittäisessä kanssakäymisessä nousi esiin vanhempien vastauksista. Kasvatusyhteistyön koettiin olevan lapsen kasvattamista yhdessä yhteiskunnan jäseneksi sekä sitä, että ymmärrys lapsesta välittyy puolin ja toisin. Päiväkodissa oli otettu aiemmin käyttöön uusi aloituskeskustelukäytäntö lapsen kotona ja se oli myös tutkimuksessa koettu vanhempien taholta myönteiseksi. Vanhemmilla oli myös asioita, joita oli hankala nostaa keskustelun aiheeksi, kuten esimerkiksi lapsen aggressiivinen käytös ja kasvattajilta kaivattiin tähän enemmän tukea. Tutkimukseen osallistuneilla vanhemmilla ei ole ollut halukkuutta vaikuttaa päiväkodin tai ryhmän suunnitelmiin, mutta toivovat kuitenkin, että heitä kuultaisiin esimerkiksi retkikohteita valittaessa. (Vauto, 2017.)

Moisio (2015) on varhaiskasvatustieteen kandidaatin tutkielmassaan tutkinut kasvatuskumppanuuden toteutumista päiväkotilasten vanhempien näkökulmasta. Lisäksi tarkoituksena on ollut selvittää, mitkä viestinnän tavat ovat vanhemmille sopivimmat. Tässä tutkimuksessa äitien ja isien vastauksia on tarkasteltu ja vertailtu keskenään sekä tutkittu löytyykö niistä merkittäviä eroja keskenään. Tutkimukseen vastasi 1567 vastaajaa, joista äitejä oli ollut 943 ja isejä 219. Tutkimuksessa on käytetty 21 kysymystä, joista osa on ollut avoimia, osa strukturoituja kysymyksiä. Tutkimuksen tekemisessä on käytetty kvantitatiivista tutkimusmenetelmää, jossa keskeistä on aiemmat teoriat, mahdollisten hypoteesien esittely sekä käsitteiden määrittely. Aineiston tulee myös soveltua numeeriseen mittaamiseen. (Moisio, 2015.)

Tutkimuksen tuloksina sekä äideille että isille sopivin tiedottamisen ja viestinnän tapa olivat päivittäiset keskustelut sekä sähköposti. Tutkimuksen perusteella kasvatusyhteistyössä vanhemmille näyttää olevan tärkeää riittävä kommunikoinnin taso päiväkodin henkilökunnan kanssa. Vanhemmat kokivat myös tärkeäksi kasvattajien taidon kuunnella ja keskustella. Vähiten tyytyväisiä vanhemmat olivat opiskelijoiden ja harjoittelijoiden esittäytymiseen. Kasvatuskumppanuuden ja yhteistyön toteutumiseen oltiin tyytyväisiä sukupuoleen katsomatta. (Moisio, 2015.)

Leino (2006) on Pro Gradu-tutkielmassaan selvittänyt, miten lastentarhanopettajat ja vanhemmat määrittelevät uuden käsitteen ja oman roolinsa kasvatuskumppanuudessa. Lisäksi kartoitettiin, kuinka he näkevät kasvatuskumppanuuden toteutuvan työntekijöiden ja alle 6- vuotiaiden lasten vanhempien kanssa käydyissä hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluissa. Myös kasvatuskumppanuuden toteutumiseen liittyviä tekijöitä sekä kehittämiskohteita kartoitettiin. (Leino, 2006.)

Tutkimusaineisto koottiin teemahaastatteluilla erään sosiaalikeskuksen alueelta arvotuista päiväkodeista Helsingissä. Jokaisesta päiväkodista haastatteluun vastasi yksi lastentarhanopettaja ja kymmenestä päiväkodista yksi, alle 6-vuotiaan lapsen äiti. Haastattelumateriaali litteroitiin ja tämän jälkeen se analysoitiin sisällönanalyysillä. (Leino, 2006.)

Tutkimuksen tuloksena havaittiin, että kokemukset kasvatuskumppanuudesta ovat hyvin monitahoisia. Kumppanuuteen liittyy paljon inhimillisiä tekijöitä, kuten henkilökemiat ja tuttuus, kumppanuus koettiin hyvin usein henkilökohtaisella tasolla. Yhteisinä tekijöinä kumppanuuteen liitettiin tiedon kulku kumppaneiden välillä, luottamus ja kunnioitus. Hoito- ja kasvatussuunnitelmaa pidettiin tärkeänä kumppanuuden synnyssä, joskin keskustelukäytännöissä nähtiin olevan paljon kehitettävää. Tutkimuksen mukaan kehitettävää löytyi nykyisten yhteistyötyömuotojen, kuten päivittäisten kohtaamisten, pohtimisessa ja kehittämisessä. (Leino, 2006.)

Murtomäen (2019) varhaiskasvatustieteen tutkielmassa tutkittiin vanhempien osallisuuden toteutumista päiväkodin arkisissa tiedonsiirron tapahtumissa. Tutkimuksen tavoitteena oli myös selvittää ammattilaisten käsitys vanhempien osallisuuden toteutumisesta. Tämän lisäksi tutkittiin, eroavatko ammattilaisten ja vanhempien käsitykset toisistaan. Tutkimus vastaa seuraaviin kysymyksiin: 1. Kokevatko vanhemmat päiväkodista saadun arjen tiedon riittäväksi? 2. Kokevatko ammattilaiset päiväkodissa vanhemmille välittämänsä arjen tiedon riittäväksi? 3. Onko vanhempien ja ammattilaisten käsityksissä siirretyn tiedon riittävyydestä eroa? Tutkimuksessa selvitettiin myös, vaikuttavatko vanhempien ja ammattilaisten taustatekijät heidän käsitykseensä siirretyn tiedon riittävyydestä. (Murtomäki, 2019.)

Tutkimusmateriaali kerättiin internetissä kvantitatiivisena kyselylomaketutkimuksena. Saatekirje tutkimukseen oli näkyvillä Facebookissa tutkimuksen tekijän omalla sivulla, josta sitä jaettiin eteenpäin lähinnä suljetuissa ryhmissä. Kysely oli auki kymmenen päivän ajan. Vanhemmalle osoitettuun kyselyyn vastasi 198 ihmistä. Näistä todellisia vastaajia oli 160. Ammattilaisille suunnattuun kyselyyn vastasi 130 ihmistä. (Murtomäki, 2019.)

Tutkimuksen tulokset kertovat, että ammattilaisten ja vanhempien käsitys tiedonsiirron riittävydestä erosi merkittävästi. Ikä tai koulutustausta ei vaikuttanut vanhempien kokemukseen tiedon riittävydestä. Tulokset viittaavat siihen, ettei vanhempien osallisuus toteudu riittävästi päiväkodin tiedonsiirron tilanteissa. (Murtomäki, 2019.)

Kaskelan ja Kronqvistin (2012) julkaisussa tarkastellaan lapsen vasua prosessina alkaen perheen tutustumisesta päivähoitoon aina siihen, kun lapsi lähtee päivähoidosta. Lapsen vasu nähdään erityisesti varhaiskasvattajan pedagogiikkaa ohjaavana työkaluna. Julkaisun tavoitteena on rohkaista päivähoidon henkilöstöä ja lapsen vanhempia vastavuoroiseen, toimivaan kasvatuskumppanuuteen tähtäävään yhteistyöhön. Julkaisun toivotaan antavan ajatuksia ja konkreettisia työkaluja lapsen varhaiskasvatussuunnitelmia tekeväälle. Myös muille lasten ja perheiden kanssa työskenteleville sekä lasten vanhemmille voi julkaisusta olla hyötyä heidän kasvatustyössään. (Kaskela & Kronqvist, 2012.)

2.2 Kasvatusyhteistyö määritelmänä

Kasvatusyhteistyö on yhteistyötä kuvaava käsite, johon kuuluu kahden osapuolen välinen kuunteleminen, kunnioittaminen, luottamus ja vuoropuhelu. Vanhempien osallisuus päivähoidossa perustuu vanhempien kasvatusoikeuteen lapsensa nähden; varhaiskasvatuksen tavoite on tukea lapsen vanhempaa tai huoltajaa kasvatustyössä (L540/2018). Kun kasvattajalla ja vanhemmalla on luottamuksellinen suhde, luo se vanhemmalle positiivisen kokemuksen lapsensa

hoidosta ja opetuksesta. (Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen & Purola 2011, 10.)

Kasvatusyhteistyön lähtökohtana ovat aina lapsen etu ja tarpeet, ja nämä toimivat perustana vanhempien ja varhaiskasvatushenkilökunnan kasvatusyhteistyön luomiselle ja kehittämiselle. Kasvatusyhteistyö edellyttää, että aikuiset ovat tasavertaisia ja molempien osapuolien asiantuntijuutta lapsen kasvattamisessa arvostetaan. Tästä syystä myös aikuisten välisiin vuorovaikutussuhteisiin ja niiden hoitamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kasvatusyhteistyön syntymiseen ja kehittymiseen vaikuttaa se, minkälaiseksi aikuiset oman roolinsa kasvatustehävässä ajattelevat; painottuuko asiantuntija-, vanhempi- vai yhteistyökeskeisyys. Roolien luonnollisen erilaisuuden tiedostaminen auttaa myös paremmin ymmärtämään vanhempien ja kasvattajien erilaisia näkökulmia asioiden tarkastelussa. Laadukas kasvatusyhteistyö ei ole mahdollista ilman molemminpuolista luottamusta ja kunnioitusta. Luottamus ja yhteistyö vahvistavat toisiaan ja ovat myös toisistaan riippuvaisia (Rönkä, Malinen & Lämsä, 2009, 73–75, 85).

Varhaiskasvatuslaissa (L540/2018) on määritetty oikeus lapsen vanhemmille ja muille huoltajille osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Vanhempien kuuleminen ja osallisuus kasvat-
taa paitsi luottamusta varhaiskasvatuksen työntekijöihin, antaa ammattilaiselle arvokasta tietoa lapsesta ja hänen yksilöllisistä tarpeistaan ja tavoistaan varhaiskasvatusta suunniteltaessa. Toimivan kasvatusyhteistyön tavoite on aina lapsen ja perheen parhaaksi toimiminen lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä tukevalla tavalla. (L540/2018.)

3 VARHAISKASVATUS

3.1 Varhaiskasvatuksen määritelmä

Varhaiskasvatus on kokonaisuus, jossa yhdistyy lapsen kasvatus, opetus ja hoito, ja jossa erityinen painotus on pedagogiikalla. Pedagoginen toiminta on kokonaisvaltaista lasten oppimista, hyvinvointia ja laaja-alaista osaamista edistävää toimintaa, joka toteutuu lasten ja henkilökunnan välisessä vuorovaikutuksessa ja yhdessä toimiessa. Tavoitteellisen toiminnan lähtökohtina ovat arvoperusta, oppimiskäsitys ja niihin pohjautuva toimintakulttuuri, monipuoliset oppimisympäristöt sekä yhteistyö ja työtavat. Pedagogisen toiminnan tavoitteet ja periaatteet on tarkennettu paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa. Varhaiskasvatuksen opettajat ovat lapsiryhmän toiminnan suunnittelusta, suunnitelmallisuuden ja tavoitteellisuuden toteutumisesta sekä toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä kokonaisvastuussa. (ePerusteet.Opintopolku, i.a.; Opetushallitus, 2018, 18.)

Varhaiskasvatus kuuluu suomalaiseen opetusjärjestelmään ja se kattaa ikävuodet nollasta kuuteen. Varhaiskasvatuksen tehtävinä on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa, ehkäistä syrjäytymistä ja tukea huoltajia mahdollistaen myös heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun. Varhaiskasvatuksessa opittavat tiedot ja taidot vahvistavat myös lasten osallisuutta ja toimijuutta yhteiskunnassa. Myös esiopetus, jota säätelee perusopetuslaki, on osa varhaiskasvatusta. Laadukkaaseen varhaiskasvatukseen kuuluu myös kehityksen ja oppimisen tuki kaikille sitä tarvitseville lapsille ja varhaiskasvatuksen tehtävänä onkin tunnistaa nämä tarpeet ja järjestää tarvittavaa tukea, tarvittaessa myös monialaisena yhteistyönä. (Opetushallitus, 2018, 7.)

Varhaiskasvatuslain (L540/2018) perusteella Opetushallitus on antanut valtakunnallisen määräyksen Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka mukaan laaditaan ja toteutetaan sekä paikalliset, että lasten omat varhaiskasvatussuunnitelmat. Ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta on hänen huoltajillaan ja

varhaiskasvatus tukee ja täydentää tätä kasvatustehtävää ja vastaa osaltaan lasten hyvinvoinnista. (Opetushallitus, 2018, 7.)

3.2 Varhaiskasvatussuunnitelmat toiminnan perustana

Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus on kolmitasoinen sisältäen valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat sekä lasten omat varhaiskasvatussuunnitelmat. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman tehtävä on ohjata ja tukea varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä koko maassa huolehtien yhdenvertaisuudesta ja laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumisesta. Perusteet määräävät varhaiskasvatuksen keskeiset sisällöt ja tavoitteet, varhaiskasvatuksen järjestäjän ja vanhempien välisen yhteistyön, monialaisen yhteistyön ja lasten varhaiskasvatussuunnitelmien sisällön. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on sitä järjestäviä (kunta, kuntayhtymä tai yksityinen palveluntuottaja) oikeudellisesti velvoittava määräys. (Opetushallitus, 2018, 7–8.)

Varhaiskasvatuksen järjestäjät laativat ja hyväksyvät valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat, jotka koskevat myös avointa varhaiskasvatustoimintaa sekä yksityistä päiväkotij- ja perhepäivähoitotoimintaa. Paikalliset suunnitelmat laaditaan niin, että ne määrittelevät, tukevat ja ohjaavat varhaiskasvatuksen paikallista järjestämistä ja huomioivat paikalliset erityispiirteet, pedagogiset painotukset ja arviointi- ja kehitystyön tulokset. Paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien pitää sisältää lakien, asetusten ja varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaiset tavoitteet ja sisällöt. Varhaiskasvatuksen järjestäjän on huolehdittava varhaiskasvatuksen henkilöstön, huoltajien ja lasten mahdollisuudesta osallistua paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen sekä kehittämiseen. (Opetushallitus, 2018, 8–9.)

Jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle laaditaan oma varhaiskasvatussuunnitelma, jonka lähtökohtana ovat lapsen etu ja tarpeet.

Lasten suunnitelmista nousevat tavoitteet huomioidaan lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa ja toimintaympäristöjen sekä toimintakulttuurin kehittämistyössä. Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa ja sitä tarkennetaan säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Varhaiskasvattajat osallistuvat suunnitelman laatimisprosessiin yhdessä huoltajien ja lapsen kanssa. Suunnitelman laatimisesta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö ja suunnitelman laatimiseen voi tarpeen mukaan osallistua lapsen kehitystä ja oppimista tukevat asiantuntijat. (Opetushallitus, 2018, 10.)

Lapsen mielipiteet ja toiveet tulee suunnitelmaa laatiessa selvittää ja huomioida. Suunnitelmaan kirjattavat tavoitteet kuvaavat, miten pedagogisella toiminnalla lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tuetaan. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä, kuitenkin lain mukaan varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamiseen tai toteuttamisen arviointiin osallistuvilla on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen välttämättömiä tietoja, jotka tarvitaan lapsen edun mukaisen varhaiskasvatuksen toteutumisen turvaamiseen. (Opetushallitus, 2018, 10–11.)

3.3 Varhaiskasvatuksen toiminta- ja oppimisympäristöt

Varhaiskasvatussympäristöjä ovat päiväkodit, avoimet päiväkodit ja perhepäivähoito. Palvelua tuottavat kunnat, yksityiset palveluntuottajat sekä seurakunta. (Reunamo, 2007, 101.) Varhaiskasvatuksen toimintaympäristöt jaetaan fyysisiin, toiminnallisiin, pedagogisiin ja kulttuurisiin. Fyysinen toimintaympäristö koostuu konkreettisista ja rakenteellisista tekijöistä ympäristössä, jossa lapset toimivat. Näitä ovat muun muassa päiväkotirakennuksena ja toimitilana, piha-alue sekä lasten ja kasvattajien käyttämät välineet ja materiaalit. (Koivunen & Lehtinen, 2016, 112.) Varhaiskasvatussympäristön on oltava terveellinen ja turvallinen, kehittävä ja oppimista edistävä. Ympäristössä tulee ottaa huomioon lapsen ikä ja kehitys sekä muut tekijät. Toimitilojen ja välineiden on oltava turvallisia ja asianmukaisia ja esteettömyys tulee myös huomioida. (L 540/2018.)

Toiminnallisen ympäristön suunnittelussa tulee kaiken lähtökohtana olla suotuisien puitteiden luominen lasten monipuoliselle toiminnalle (Koivunen & Lehtinen, 2016, 112). Lasten kanssa yhdessä suunniteltu toimintaympäristö antaa lapselle mahdollisuuden tutkia ympäristöään kaikilla aisteillaan ja kehollaan, se innostaa tutkimiseen, leikkiin ja liikkumiseen. Lapsi saa kokeilla ja toteuttaa taiteellista ilmaisua. Hyvin suunniteltu ympäristö antaa lapselle mahdollisuuden aktiiviseen tekemiseen, mutta myös rentoutumiseen ja lepoon. (Opetushallitus, 2018, 81.)

Fyysisen ympäristön tarkoituksenmukaisuuteen ja toimivuuteen vaikuttavat monet asiat, kuten ergonomisuus, esteettömyys, viihtyisyys sekä toimiva valaistus ja akustiikka. Puhdas sisäilma, tilojen, laitteiden välineiden puhtaus ja turvallisuus luovat lapsille turvatun ja terveellisen ympäristön kasvaa ja kehittyä oppien yhdessä toisten kanssa. Luontoympäristö tarjoaa lapsille monipuolisesti liikkumisen, leikkimisen ja tutkimisen mahdollisuuksia ja retket ja käynnit herättävät kiinnostusta luonnon moninaisuutta kohtaan. Luonto tarjoaa elämyksiä ja kokemuksia, jotka vahvistavat oppimisprosesseja. (Helenius & Lummelahti, 2018, 132–133.)

Psyykkisellä oppimisympäristöllä tarkoitetaan varhaiskasvatuksen tiloissa ja siellä tapahtuvissa tilanteissa vallitsevaa tunneilmastoa ja ilmapiiriä (Koivunen & Lehtinen, 2016, 112). Turvallisen ja muita kunnioittavan, yhteisvastuullisen oppimisympäristön pohjana ovat yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat. Turvallinen ilmapiiri sallii tunteiden näyttämisen ja tunteiden ilmaisun ja itsesäätelyn opettelun varhaiskasvattajien avustuksella. Lapsia myös rohkaistaan ihmettelemään ja kyselemään ja heidän kysymyksiinsä vastataan. (Opetushallitus, 2018, 81.)

Psyykkisen oppimisympäristön tulee antaa jokaiselle lapselle hyvät kehityksen ja oppimisen mahdollisuudet. Yhdenvertaisuus ja sukupuolinen tasa-arvo päiväkotiryhmässä, osallisuus ja huomatuksi tuleminen kuuluvat lapsen oikeuksiin. Hyvä psyykkinen ympäristö ehkäisee myös syrjäytymistä, tarjoaa lapselle turvaa ja kiireettömyyttä olla vuorovaikutuksessa aikuisten ja toisten lasten kanssa. Erilaiset

kokemukset onnistumisesta, vaikeuksien voittamisesta ja leikeissä saadut positiiviset palautteet ovat lapsen itsetunnolle tärkeitä rakennusaineita. (Helenius & Lumelahti, 2018, 134.)

Kasvattajan käsitys lapsen oppimisesta, kasvatuskäsitys ja kasvattajan rooli sekä merkitys lasten oppimisessa ja erityispedagogisissa ratkaisuissa määrittää pedagogista oppimisympäristöä (Koivunen & Lehtinen, 2016, 112). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2016, 15) velvoittaa kasvattajan toimimaan kasvatusta ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuen ja toteuttaen suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten oppimisen ja hyvinvoinnin toteutumiseksi (Raittila & Siippainen, 2017, 285).

Varhaiskasvatuksen kulttuurinen toimintaympäristö antaa tilaa lasten yksilöllisille ominaisuuksille, kunnioittaa eri maiden kulttuureja ja kehittää yleistä kasvatuskulttuuria (Koivunen & Lehtinen, 2016, 112). Kulttuurisessa toimintaympäristössä kasvattajalla on useampia rooleja. Hänen tehtävänä on mahdollistaa lasten omaehtoinen, lasten ja aikuisten yhdessä tuottama kulttuuri sekä aikuisten tuottama kulttuuri lapsille. (Rissanen & Mustola, 2017, 304.)

4 PUHEEKSI OTTAMINEN KASVATUSYHTEISTYÖN JA VARHAISEN PUUTTUMISEN VÄLINEENÄ

Puheeksi ottaminen tarkoittaa työntekijän oman huolen ilmaisemista ja sanoittamista koskien asiakkaan elämää. Lähtökohtana ei siis ole ongelmien ja epäkohtien osoittaminen, vaan pyrkimys saada työntekijää huolestuttava asia yhteiseen keskusteluun asiakasta kunnioittavalla tavalla ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jolloin toimintamahdollisuuksia tilanteen korjaamiseen on vielä paljon. Avoin, rohkea ja asiakasta kunnioittava huolen puheeksi otto lisää luottamusta asiakkaan ja työntekijän välillä ja vahvistaa yhteistyötä. (Terveystieteiden tutkimuskeskus, i.a.)

Huolen puheeksi ottaminen ei ole kaikille helppoa. Työntekijän oma persoona ja työote vaikuttavat siihen, kuinka helppoa tai vaikeaa hänen on ottaa asiakkaansa kanssa puheeksi huolenaiheitaan tämän tilanteesta. Puheeksi otto on kuitenkin välttämätöntä, kun työntekijä arvioi esimerkiksi lapsen tai nuoren tilanteen heikenevän ja huonontuvan, jollei asiaa oteta huoltajien kanssa käsittelyyn. (Eriksson & Arnkill, 2012, 7.)

Eriksson ja Arnkill puhuvat Huoli puheeksi -oppaassaan kysymyksistä, joita työntekijän tulisi miettiä ennen puheeksi ottoa lapsen tai nuoren huoltajien kanssa. Työntekijän on tärkeää täsmentää itselleen, mistä asioista on huolissaan ja kuinka suuri hänen huolensa on. Hänen on myös pohdittava, mitä tapahtuu, mikäli huolta ei oteta puheeksi. Kysymysten taustalla on halu ymmärtää lapsen tai nuoren tilannetta paremmin, ja löytää yhä parempia tapoja toimia yhteistyössä perheen ja lapsen/nuoren hyväksi. (Eriksson & Arnkill, 2012, 15.)

Puheeksi ottaminen ei ole helppoa vanhemmillekaan. Irlannissa tehdyn tutkimuksen mukaan myös vanhemmat kokevat ajoittain asioiden puheeksi ottamisen ja tätä kautta kasvatusyhteistyön haasteelliseksi. On tilanteita, joissa vanhempi ei koe tulleen kuulluksi ja kokee kasvattajan mielipiteen painavan hänen omaansa enemmän. Tämä johtaa vanhemman kannalta kokemukseen, että hän

on riippuvainen kasvattajan päätöksistä eikä keskustelu ole mahdollista. Eräs vanhempi toivoi myös mahdollisuutta puhua lapsen kehityksestä rauhassa ilman hänen läsnäoloaan. (Martin, 2003, 106, 144.)

Päiväkodin johtaja Sami Luoto on kehittänyt puheeksi ottamista varten mallin, joka on otettu monissa päiväkodeissa käyttöön vuoden 2020 aikana. Malli sisältää 3-4 kysymystä, jotka esitetään varhaiskasvatussuunnitelmasta keskustelun yhteydessä; joka kerta ja kaikille vanhemmille. Tarkoitus ei ole tonkia ongelmia, vaan osoittaa vanhemmille, että asioista on mahdollista puhua. Varhaiskasvatuksessa on usein vaikeampaa puhua vanhemmuudesta, kuin lapsen kehityksestä ja selkeästi sovittu toimintamalli helpottaa puheeksi ottamista. Varhainen puuttuminen asioihin ehkäisee esimerkiksi raskaampien lastensuojelullisten toimenpiteiden tarvetta myöhemmin. Asioista avoimesti puhuminen helpottaa myös jatkoehdotusten, esimerkiksi perhetyöntekijän tapaamisen ehdottamista. Lietolaisissa päiväkodeissa malli on otettu positiivisesti vastaan. Monet vanhemmat ovat ottaneet keskusteluavun kiitollisena vastaan ja asioista halutaan puhua, kunhan joku on valmis kuuntelemaan. Vanhempien yhteistyö sekä varhainen havainnointi ja puuttuminen tukee lapsen kehitystä ja perhettä. (Siljamäki, 2021; Veisson, Peterson & Suur, 2010, 82).

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tarkoitus on tutkia kasvatusyhteistyön toteutumista ja puheeksi ottamisen kokemuksia kolmen yksityisen varhaiskasvatusyksikön vanhemmille tehtävän määrällisen tutkimuksen kautta. Haluamme myös saada tietoa siitä, kuinka hyvin huoltajat ovat oivaltaneet kasvatusyhteistyön merkityksen ja osallisuutensa siinä. Opinnäytetyön tavoite on tuottaa tilastotietoa päiväkotien käyttöön vanhempien kasvatusyhteistyön kokemuksista.

Tutkimus toteutettiin sähköisen Webropol-kyselyn tuloksia analysoimalla. Kyselylomake lähetettiin vanhemmille sähköpostitse. Toivomme, että tutkimuksen tulosten perusteella voimme antaa mahdollisuuden varhaiskasvatuksen opettajan vuorovaikutuksellisen ammatillisen osaamisen kehittämiseen sekä haastavienkin aiheiden esille nostamiseen vanhempien kokemusten ja tarpeiden mukaisesti. Tutkimuksen tuloksia on tarkoitus käsitellä yleisesti yksiköitä erittelemättä niin, että kaikilla varhaiskasvatuksen henkilöstöön kuuluvilla on mahdollisuus kehittää omaa työtään tulosten perusteella. Huoltajille suunnattu kysely on myös mahdollisuus osoittaa heidän osallisuutensa ja mielipiteidensä merkitys kasvatusyhteistyön onnistumisessa. Tavoitteenamme on saavuttaa entistä parempaa kasvatusyhteistyötä kasvattajien ja perheiden välillä.

Tutkimuskysymyksinämme on: 1) Millaisena vanhemmat kokevat kasvatusyhteistyön, 2) Onko vanhempien helppoa ottaa puheeksi lasta koskevia haastavia asioita ja 3) Otetaanko haasteellisia asioita riittävästi puheeksi kasvattajien taholta. Tutkimuksemme vastaa myös kysymyksiin vanhemmille tärkeimmistä kasvatusyhteistyön muodoista ja kokemukseen omasta osallisuudestaan kasvatusyhteistyössä sekä vanhemmille annettavan tuen riittävydestä kasvatustyössä.

6 AINEISTON KERUU, AINEISTO JA SEN ANALYYSI

6.1 Käyttämämme tutkimusmenetelmät

Tutkimuksemme toteutetaan kvantitatiivisena tutkimuksena. Kvantitatiivinen tutkimus pohjautuu positivismiin, jossa korostuu tiedon perustelu, luotettavuus ja yksiselitteisyys. Se perustuu mittaamiseen ja sen tavoitteena on tuottaa yleistettävää ja perusteltua tietoa. Kvantitatiivisen tutkimuksen lähtökohta on tutkimusongelma, johon haetaan ratkaisua. Tarvittavasta tiedosta johdetaan kysymykset, jotka toimivat mittareina tutkimuskohteena olevan ilmiön selvittämiseksi. Kysymystekstit on harkittava tarkkaan ja lomake on myös testattava kirjoitusvirheiden, kysymysten ymmärrettävyyden ja vastaajaystävällisyyden havainnoimiseksi. Myös kysymyksen hyödyllisyyttä ja arvoa tutkimuksen kannalta pitää pohtia ja turhat kysymykset voidaan jättää kokonaan pois. (Kananen, 2008, 10–15.)

Kysymysten asettelussa on huomioitava useita erilaisia asioita. Avauskysymysten tulee olla yksinkertaisia ja helppoja, kun taas hankalat ja arkaluontoiset kysymykset sijoitetaan lomakkeen loppuosaan. Kysymykset tulee kohdistaa oikeille henkilöille ja johdattelevia kysymyksiä pitää välttää. Kysymyksissä käytettävien ilmaisujen tulee olla selviä ja yksinkertaisia; suomen kielessä sanoilla voi olla moniakin merkityksiä. Kysymysten tekemiseen voidaan käyttää seuraavia periaatteita: Kysymys ei johdattele ja on lyhyt. Kysymys on yksinkertainen, selkeä ja yksiselitteinen ja sisältää vain yhden kysymyksen. Kysymys on laadittu yleiskielellä ilman sivistystermejä tai outoja sanoja. (Kananen, 2008, 30–35.)

Asenteiden tai mielipiteiden mittaamisessa yksi useimmiten käytetyistä mittareista on Likertin asteikko. Mittarissa on alun perin käytetty 7-portaista vastausasteikkoa, mutta nykyään käytössä on joko 5- tai 9-portainen asteikko. Mittarin parittomuuden idea takaa vastaajalle mahdollisuuden olla ottamatta kantaa asiaan ja peruslähtökohtaisesti mittarin on sisällettävä pariton määrä vastausvaihtoehtoja. Useimmiten vastausvaihtoehdot on nimetty niin, että 1= täysin samaa mieltä ja 5= täysin eri mieltä. On myös ollut käytössä mittareita, joissa vain arvot

1 ja 5 on selitetty ja muut vastausvaihtoehdot ovat jätetty sanoittamatta. Tätä ei suositella, koska tapa jättää vastaajille tulkinnan mahdollisuuksia ja tämä vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. (Valli, 2018, 106–107.)

Määrällistä analyysia käytetään selvittäessä ilmiöiden yleisyyttä ja esiintymistä numeroiden ja tilastojen avulla, ilmiöiden välisiä yhteyksiä sekä erilaisten ilmiöiden syy-seuraussuhteita. Määrälliseen analyysiin sisältyy paljon erilaisia tilastollisia ja laskennallisia menetelmiä. Määrällinen analyysi aloitetaan tyypillisesti tilastollisella kuvaavalla analyysillä, joka voi jo sinällään olla tutkimuksen tavoite. Tämän jälkeen edetään yhteisvaihtelun, riippuvuussuhteiden tai aika-sarjan analysointiin, tai esimerkiksi tekemään erilaisia luokitteluja. Määrällistä analyysia käytettäessä on tärkeää hahmotella koko tutkimusprosessi etukäteen, koska ongelmanasetteluun, aineiston hankintaan sekä analyysimenetelmään liittyvät valinnat vaikuttavat toisiinsa. (Jyväskylän yliopisto. Määrällinen analyysi, i.a.)

Haastattelulomakkeessamme on avoin kysymys, jossa vanhempien on mahdollista halutessaan kertoa vapaasti kasvatusyhteistyöstä. Tähän kysymykseen käytämme sisällön analyysiä. Tekstin sisällöllisiä ja laadullisia merkityksiä korostava sisällön analyysi nähdään nykyisin lähinnä laadullisena aineiston analyysimenetelmänä. Tavoitteena on saavuttaa systemaattinen ja kattava kuvaus kerätystä aineistosta. Sisällön analyysin tuloksia voidaan tarkastella sekä käsitteellisesti että tilastollisesti. Sen avulla tutkitaan lähinnä kielellistä aineistoa, pyrkimyksenä erilaisten sisällöllisten luokittelujen mukaan analysoida tutkittavaan ilmiöön liittyviä sisältöjä, rakenteita ja merkityksiä. Kvalitatiivisessa sisällön analyysissä ei olla niinkään kiinnostuneita sisältöjen esiintymistiheydestä. (Seitamaa-Hakkarainen, 2014.)

Määrällisessä tutkimuksessa tulosten esittäminen yksiulotteisella frekvenssijakaumalla eli suoralla jakaumalla on yksinkertaisin yhden muuttujan ominaisuuksien kuvaamisessa käytetty havainnollistamiskeino. Yksiulotteinen frekvenssijakauma kertoo, kuinka monta kappaletta kutakin muuttujan ominaisuutta aineistossa tai arvoa aineistossa on. Muuttujan saamia mittaustuloksia voidaan havainnollistaa suoralla jakaumalla, graafisilla esityksillä, kuten diagrammeilla tai

tunnusluvuilla, joista tärkeimpiä ovat esimerkiksi keskiluvut, mediaani ja hajontaluvut. (Kananen, 2018, 41–43)

Kvantitatiivinen tutkimus selvittää määriä, riippuvuuksia ja syy-seuraussuhteita ja tilastollisessa päättelyssä lähdetään siitä, että saadut tulokset voidaan yleistää koskemaan perusjoukkoa, josta havaintoyksiöt on poimittu. Tulosten luotettavuuden kannalta olisi turvallisinta tutkia kaikki perusjoukon yksiköt, mutta usein joudutaan tyytymään osaan perusjoukosta eli otokseen, josta johtopäätökset tehdään. (Kananen, 2018, 51.)

6.2 Saatu aineisto ja analysointi

Käytimme aineiston keruussa sähköistä haastattelulomaketta. Lähetimme Webropol-haastattelun kaikille 130 lapsen vanhemmalle, joiden sähköpostiosoite oli kirjattuna päiväkotien Kidplan-järjestelmään. Saatekirjeessä vanhemmille selvitettiin tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet sekä vastaamisen vapaaehtoisuus. Haastattelukysymykset olivat strukturoituja ja vastausvaihtoehtoja oli Likertin asteikon mukaisesti viisi. Kysymysten laatimisessa käytimme kvantitatiivisen tutkimuksen kysymysten periaatteita; kysymykset ja niiden selkeys tarkistettiin useasti ja tutkimuksen kannalta turhat kysymykset karsimme pois. Kysymyksiä oli yhteensä 14, joista viimeinen oli avoin kysymys. (Liite1. Haastattelukysymykset). Saimme haastatteluun vastauksia 41 kappaletta (N=41). Viimeiseen avoimeen kysymykseen oli vastannut kymmenen vanhempaa (n=10).

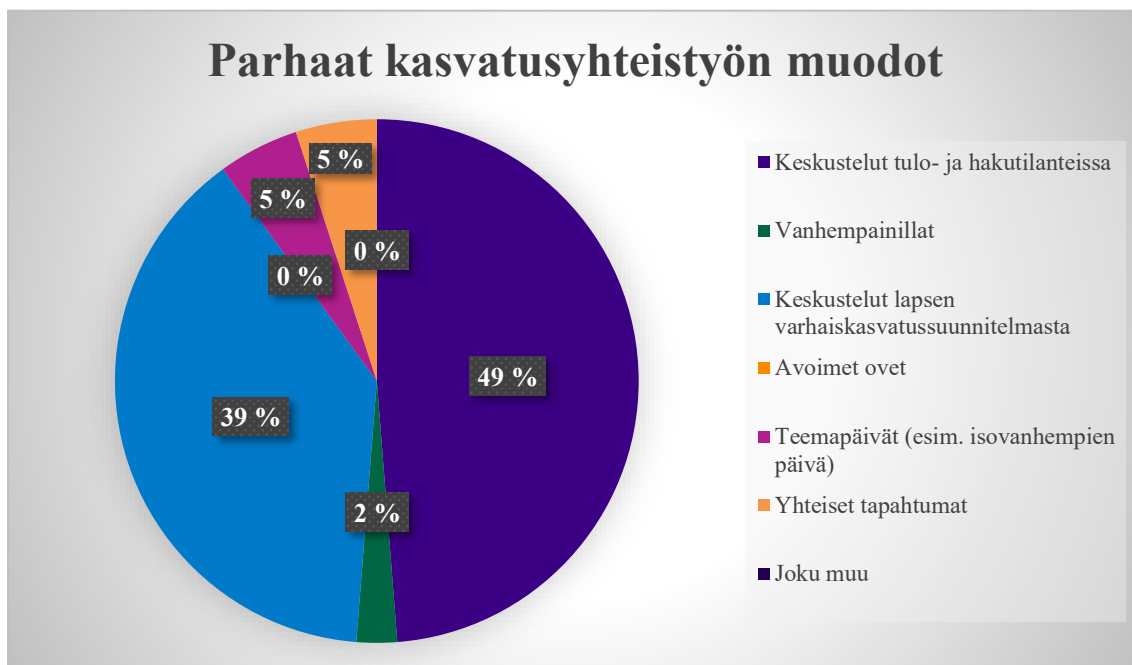
Saatujen vastausten laatu on tarkistettu sekä Webropolissa että siirtämällä tulokset automaattisesti Webropolista Excel-taulukko-ohjelmaan. Siirtoa ei ole tehty käsin, joten virhettä tulosten taulukoinnissa ei ole syntynyt. Kysymyksiä on tarkasteltu yksitellen suorina jakaumina. Avoimeen kysymykseen tulleet vastaukset käytiin läpi sisällön analyysin menetelmin ryhmittelemällä, luokittelemalla ja muodostamalla käsitteet. Saadun aineiston alkuperäisilmauksista muodostimme pelkistetyt ilmaukset, jotka luokiteltiin ala-, ylä- ja pääluokkiin. Näin saimme lisää vastauksia ensimmäiseen tutkimuskysymykseemme.

7 TULOKSET

7.1 Kasvatusyhteistyön kokemukset

Ensimmäinen tutkimuskysymyksemme selvitti millaisena vanhemmat kokevat kasvatusyhteistyön. Suurin osa vastaajista (yhteensä 38 vastausta) olikin joko erittäin tyytyväinen tai tyytyväinen kasvatusyhteistyön kokemuksiin tähän mennessä. Kahden vanhemman vastaus oli neutraali ja yksi vastaus vain vähän tyytyväinen. Perheet kokevat pääsääntöisesti tulevansa yksilöllisesti kohdatuiksi joko aina tai usein (n=34) ja varhaiskasvatusympäristön koetaan tukevan perheiden omaa kasvatustiedotusta joko erinomaisesti tai paljon (n=35). Tyytymättömyyttä oman kasvatustiedotuksen ja varhaiskasvatusympäristön välillä ei koeta vastausten puuttuessa kokonaan vaihtoehtoista hyvin vähän tai ei ollenkaan. Intoa osallistua konkreettisemmin päiväkodin arkeen ei vanhemmilla juurikaan ollut; neljä vastaajaa ei halunnut osallistua ollenkaan ja 15 vastaajaa vain vähän. 19 vastaajaa valitsi vaihtoehdoksi jonkin verran ja vain kolme vanhempaa oli valmis osallistumaan päiväkodin arkeen paljon.

Lapsen päiväkotipäivästä jaetaan riittävästi tietoa vanhemmille niin tulo- kuin hakutilanteissakin aina (n=8) tai usein (n=26), mutta osa vanhemmista kokee saavansa tietoa vain joskus (n=7). Kysyimme vanhemmilta parhaita ja heille tärkeimpiä kasvatusyhteistyön muotoja, ja keskustelut tulo- ja hakutilanteissa nousivat vastauksissa tärkeimmäksi (n=39). Toiseksi tärkein kasvatusyhteistyön muoto oli keskustelut lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta (n=31). Muut tarjotut vastausvaihtoehdot saivat vain muutaman vastauksen. Kysymyksessä oli mahdollista valita itselleen kaksi tärkeintä kasvatusyhteistyön muotoa. (Kuvio 1.)

KUVIO 1. Parhaat kasvatusyhteistyön muodot

Vanhemmat kokevat saavansa riittävästi tukea päiväkodista lapsen kasvua ja kehitystä tukevissa asioissa aina (n=10) tai usein (n=23), mutta tuki omaan kasvatustyöhön on vaihtelevampaa. Tämä esitellään kuviossa 2.

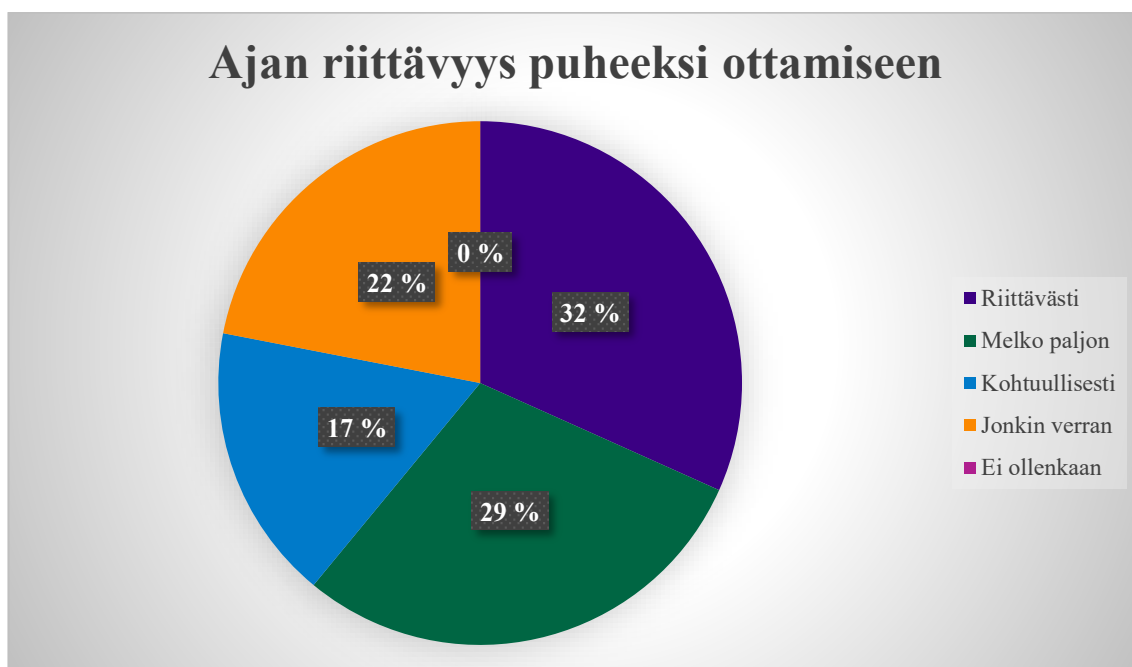

KUVIO 2. Kokemus tuesta omaan kasvatustyöhön

7.2 Kokemukset puheeksi ottamisesta

Toiset tutkimuskysymyksemme koskevat puheeksi ottamista: Onko vanhempien helppoa ottaa puheeksi lasta koskevia haasteellisia asioita ja otetaanko niitä riittävästi puheeksi kasvattajien taholta. Haasteellisiksi asioiksi kyselylomakkeessa oli määritelty esimerkiksi huoli lapsen kehityksestä, lapsen haastava käytös, perhettä koskevat asiat tai jaksaminen arjessa. Suurin osa vanhemmista koki puheeksi ottamisen kasvattajien kanssa olevan helppoa (n=18) tai erittäin helppoa (n=15). Vain kolme vastaajaa koki puheeksi ottamisen jonkin verran vaikeaksi.

Kokemus ajan riittävydestä puheeksi ottamista varten jakautui epätasaisesti ja vain 13 vastaajaa koki aikaa puheeksi ottamista varten olevan riittävästi. Vastausten jaottelu avataan kuviossa 3.

KUVIO 3. Kokemus ajan riittävydestä puheeksi ottamiseen

Kokemukset siitä, otetaanko haasteellisia asioita riittävästi puheeksi, olivat myös vaihtelevia. Vanhemmat kokivat, että asioita otetaan puheeksi riittävän usein aina (n=5) tai usein (n=24) eli suurin osa vastaajista oli tähän tyytyväinen, mutta

muutamit vastaukset kokivat myös aikaa olevan vain satunnaisesti (n=9) tai harvoin (n=3).

7.3 Kasvatusyhteistyöstä vapaasti vastattuna

Kymmenen vanhempaa vastasi avoimeen kysymykseen, johon sai vapaasti kirjoittaa kasvatusyhteistyöstä haluamiaan asioita. 31 vastaajaa jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Osa vastauksista ei varsinaisesti koskenut kasvatusyhteistyötä vaan oli enemmänkin palautetta toiminnasta ja näitä vastauksia käsitellään myöhemmin johtopäätöksissä.

Taulukko 1 Kasvatusyhteistyö

Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Tyytyväisyys henkilökunnan toimintaan, kasvattajien vaihtuvuus, sijaisten käyttö, tuttuus, sitoutuminen	Kasvattajien pysyvyys, tunteminen	Pysyvyys
Aika keskustella rauhassa, resurssit	Kiire	Ajankäyttö
Henkilökunnan ammattitaito, joustavuus, vuorovaikutustaidot	Kasvattajien ammatillisuus ja vuorovaikutustaidot	Ammatillinen osaaminen

Vanhempien vastauksissa oli nähtävissä erot eri yksiköiden välillä. Samat asiat ovat tutkimissamme yksiköissä sekä vahvuus, että heikkous. Kasvatusyhteistyötä tukevat ja luovat pysyvä henkilökunta, jossa vaihtuvuus ja sijaisten käyttö on pientä, kasvattajat ja perheet ovat tuttuja toisilleen ja tämä luo luottamusta kasvattajiin. Toisaalla samat asiat myös heikentävät kasvatusyhteistyötä; iso vaihtuvuus ja sijaisten käyttö heikentävät kasvatusyhteistyötä ja luovat epäluottamusta varhaiskasvatusyksikköä kohtaan. Pysyvyys oli vahvin yksittäinen käsite, joka nousi vanhempien avoimista vastauksista.

Kokonaisarvosanaksi vanhempien kokemalle kasvatusyhteistyölle lapsensa varhaiskasvatuspaikassa muodostui keskiarvo 2,3 (mitta-asteikolla 1=paras mahdollinen arvosana, 5 huonoin). Kokonaisuutena kolmen päiväkodin kasvatusyhteistyön kokemuksia pidetään siis varsin hyvinä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

8.1 Johtopäätökset tutkimustuloksista

Haimme opinnäytetyömme tutkimuksella vastausta kysymyksiin vanhempien kokemasta kasvatusyhteistyöstä ja puheeksi ottamisesta. Suurin osa tutkimukseen vastanneista vanhemmista onkin tyytyväinen kokemaansa kasvatusyhteistyöhön ja pitävät päivittäistä keskustelua kasvattajien kanssa ehdottomasti sen tärkeimpänä muotona. Tutkimuksemme osoittaa selkeästi lasten vanhempien ymmärtävän kasvatusyhteistyön merkityksen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta keskustelu oli vanhempien vastausten mukaan tärkeä osa kasvatusyhteistyötä. Vastauksista voitaneen tehdä johtopäätös, jonka mukaan vanhemmat kokevat tulevansa kuulluiksi lapsensa ensisijaisina kasvattajina lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa tehtäessä.

Kasvattajien pysyvyys ja tuttuus koetaan kasvatusyhteistyötä vahvistavana ja luottamusta rakentavana tekijänä, jonka arvostus näkyi lähes jokaisessa vanhemman avoimessa vastauksessa (n=10). Yhtälailla henkilökunnan suuri vaihtuvuus ja sijaisten käyttö koettiin kasvatusyhteistyötä heikentävänä ja epäluottamusta nostavana asiana. Vaikka emme tutkimuksessamme eritelleet vastauksia eri varhaiskasvatyksiköiden mukaan, erot ovat havaittavissa vanhempien antamista vastauksista.

Haastavien asioiden puheeksi ottaminen kasvattajien kanssa koetaan pääsääntöisesti helpoksi, mutta aikaa tähän voisi olla enemmän. Myös puheeksi ottamisen riittävyys jakoi mielipiteitä, jolloin yleistävää vastausta on hankala muodostaa. On kiitettävää, että monet vanhemmat kokivat, että puheeksi ottamista tehdään kasvattajien toimesta riittävästi, mutta vastakkaisiakaan vastauksia ei kuitenkaan voi jättää kokonaan huomiotta. Kyselyn vastaukset kertovat valitettavan yleisestä todellisuudesta useimmissa varhaiskasvatuksen yksiköissä, ajan ja henkilöresurssien rajallisuudesta. Monesti nuo tärkeät puheeksi oton tilanteet ajoittuvat lapsen tuomis- ja hakemistilanteisiin, jolloin paikalla on yleensä enää

osa henkilökunnasta, eikä keskittyminen vain yhden lapsen ja tämän vanhemman asioihin ole mahdollista.

Vanhemmat myös kaipaivat enemmän tukea omaan kasvatustyöhönsä, kun se tällä hetkellä monen mielestä on vain satunnaista (n=15). Kuitenkin yhtä suuri joukko vastaajista koko saavansa tukea kasvatustyöhönsä usein ja joukko (n=7) koki saavansa tukea aina. Tulokset voivat kertoa kasvattajien ja vanhempien melko samansuuntaisesta kasvatustieteologiasta, jolloin vanhemmat kokevat varhaiskasvatuksen tukevan omia kasvatustieteologioitaan. Toisaalta satunnaisesti tai ei lainkaan tukea saaneiden kohdalla voidaan pohtia, ovatko vanhempien ja perheiden kasvatustieteologiat tulleet riittävän näkyviksi yhteisissä keskusteluissa ja kohtaamisissa? Onko kasvattajilla tietoa, mitkä ovat näiden perheiden kasvatustieteologiat? On myös mahdollista, että vanhemman ja kasvattajien välillä vallitsee ristiriita kasvatustieteologioiden suhteen, tai näkemys lapsen kasvun ja kehityksen suhteen on eriävä. Tällöin vanhemman kokemus tuen saamisesta omaan kasvatustyöhönsä voi jäädä vähäiseksi.

Avoimissa vastauksissa vanhemmat antoivat myös palautetta toiminnasta. Metsämörri-toiminta ja tukiviittomat koettiin mielekkäiksi, kuten myös se, että lapsilla on paljon toimintaa ja se on monipuolista. Esikoulusta kotiin saatavat tehtävät koettiin myös mielekkäinä. Negatiivista palautetta tuli vaihtuvuuden ja sijaisten käytön lisäksi vasu-keskustelujen pitämättä jäämisestä ja lapsiryhmän meluisuudesta ja riehakkuudesta.

8.2 Kehittämisideat tutkimuksen pohjalta

Tutkimuksemme vastauksissa selkeästi eniten hajontaa oli ajan riittävydessä puheeksi ottamiseen ja myös avointen kysymysten vastauksissa toivottiin enemmän aikaa kasvattajien kanssa keskusteluun. Uuden varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatussuunnitelma tulee laatia jokaiselle lapselle kerran toimintakauden aikana ja se päivitetään usein vain tarvittaessa. Mielestämme vanhemmille voitaisiin tarjota mahdollisuutta keskustella kasvattajan kanssa toisenkin

kerran toimintakauden aikana, vaikkei mitään erityistä syytä tai huolta olisikaan tai ilman varhaiskasvatussuunnitelman päivittämisen tarvetta. Toinen tärkeä kehitysidea koskee kasvattajien pysyvyyttä. Vanhemmat kokivat henkilökunnan vaihtuvuuden aiheuttavan epäluottamusta ja toisaalta pysyvää henkilökuntaa arvostettiin ja heihin luotettiin. Varhaiskasvatusalalla olisikin nyt syytä tarkastella työssä jaksamista ja sitä, minkälaisin keinoin työssä pysymistä voitaisiin entisestäänkin parantaa. Jatkotutkimusehdotuksenamme on laadullinen tutkimus, jossa syvennytään tarkemmin esiin nousseisiin ilmiöihin, kuten puheeksi ottamisen vaikeuden haasteisiin ja puuttuvan kasvatuksellisen tuen kysymyksiin.

Varhaiskasvatuksessa työntekijäresurssit ovat yleensä tarkkaan mitoitettuja suhteessa lapsimäärään ja yleensä aamuisin ja iltaisin aikuisia on paikalla vähemmän. Työvuorosuunnittelussa voisi tarkastella työntekijäresursseja, jotta keskustelulle huoltajien kanssa olisi paremmat mahdollisuudet. Päiväkodista riippuen voitaisiin miettiä esimerkiksi ryhmäavustajan palkkaamista tai varhaiskasvatuksen opettajan työajan sijoittamista ajalle, jolloin vanhempia useimmiten kohdataan.

Lähetämme valmiin opinnäytetyömme tutkimuksessamme mukana olleiden yksiköiden johtajalle, jotta hän jakaisi tutkimustuloksemme kasvattajille. Heidän on näin mahdollista tarkastella kasvatussyhteistyön vahvuuksia ja kehittämiskohteita. Kehittämämme kyselylomake on käyttökelpoinen muihinkin varhaiskasvatuksen yksiköihin. Lomake mahdollistaa myös vertailun juuri aloittaneiden ja pidempään varhaiskasvatuksessa olleiden perheiden kasvatussyhteistyön kokemuksista.

8.3 Luotettavuus ja eettisyys

Tutkimassamme organisaatiossa ei ole käytössä tutkimuslupahakemuksia, vaan tutkimiemme yksiköiden hallinnollinen esimies on tarkastanut ja hyväksynyt opinnäytetyömme tekemisen. Opinnäytetyöstä on tehty kirjallinen sopimus. Tutkimuksessamme ei ole kerätty yksilöiviä tietoja vastaajasta, hänen lapsestaan, varhaiskasvatussyksiköstä tai yksittäisestä kasvattajasta. Tutkimuksessamme ei

myöskään käsitellä henkilötietoja. Henkilötiedon määritelmään kuuluvat sellaiset tiedot, joista henkilö on tunnistettavissa suoraan, mutta myös välillisesti tai epäsuorasti (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2020, 18). Kyselyn tuloksena saatu aineisto hävitetään opinnäytetyön raportin valmistumisen jälkeen, eikä sitä käytetä muuhun tarkoitukseen. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja vastaajalla on tieto hänen antamiensa vastauksen käyttämisestä opinnäytetyössämme (Liite2).

Noudatamme tutkimuksessamme hyvää tutkimusetiikkaa ja hyviä tieteellisiä käytänteitä, joihin kuuluu rehellisyys, yleinen huolellisuus ja tarkkuus tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimuksen ja sen tulosten arvioinnissa (Tutkimuseettinen neuvottelukunta, i.a. Tiedevilppi. Hyvä tieteellinen käytäntö).

Tutkimuksemme luotettavuuteen vaikuttaa, ettemme tiedä monelleko vanhemmalle sähköinen kysely alun perin lähetettiin eli monenko huoltajan sähköpostiosoite päiväkotien järjestelmään on kirjattu, emmekä näin ollen pysty määrittelemään haastattelun vastausprosentteja tai sitä miten yleistettävissä vastaukset ovat kaikkiin huoltajiin nähden. Vertaillen tutkimustuloksiamme aiheesta aiemmin tehtyihin tutkimuksiin on kuitenkin nähtävissä hyvin samankaltaiset tulokset; ajankäytön haasteellisuus, kasvattajien pysyvyys ja tuttuus sekä päivittäisten kohtaamisten tärkeys ovat keskeisessä asemassa kasvatusyhteistyössä.

8.4 Ammatillinen kehittyminen

Opinnäytetyömme vahvistaa sosionomin vuorovaikutuksellisen osaamisen tärkeyttä. Asiakastyön osaaminen, vanhempien kohtaaminen tasavertaisina kasvatusyhteistyössä kuuluu vahvasti varhaiskasvatuksen opettajana toimivan sosionomin ammatilliseen osaamiseen. Opinnäytetyömme tutkimustuloksia on mahdollista käyttää esimerkiksi sosionomin ja varhaiskasvatuksen opettajien koulutuksessa havainnollistamaan ammatillisten vuorovaikutustaitojen ja kasvatusyhteistyön merkitystä.

Aiemmat aiheesta tehdyt tutkimukset sekä opinnäytetyömme tutkimus osoittaa omien työtapojen ja vuorovaikutustaitojen säännöllisen reflektoinnin olevan tärkeää jokaiselle varhaiskasvatuksen työntekijälle.

LÄHTEET

- Aaltonen, K., Sotaniemi, E., & Kuure, M. 2017. Varhainen mukaantulo syventää kasvatuskumppanuutta. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 12. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2016122231684>
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 2020. Ammattikorkeakoulujen eettiset suositukset. Saatavilla 12.2.2021 <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>
- ePerusteet.Opintopolku. (i.a.). Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/varhaiskasvatus/1266381/teksti_kappale/1291828
- Eriksson, E. & Arnkill, T. (2012). *Huoli puheeksi. Opas varhaisista dialogeista.* Juvenes Print-Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Helenius, A. & Lummelahti, L. (2018). *Varhaiskasvatus. Perusteita.* BoD-Books on Demand.
- Jyväskylän yliopisto. (i.a.). Määrällinen analyysi. Saatavilla 25.2.2021 <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>
- Kananen, J. (2008). *Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun.* Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kaskela, M. & Kronqvist, E.-L. (2012). *Niin ainutlaatuinen. Näkökulmia lapsen yksilölliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.* (3.p.). Stakes. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110190/URN_ISBN_978-952-245-819-3.pdf?sequence=1
- Kekkonen, M. (2012). *Kasvatuskumppanuus puheena. Varhaiskasvattajat, vanhemmat ja lapset päivähoidon diskursiivisilla näyttämöillä.* [Väitöskirja, Tampereen yliopisto].

<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/66856/978-951-44-8708-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.). (2017). *Valloittava varhaiskasvatus*. Kustannusosakeyhtiö Vastapaino Oy.

Koivunen, P.-L. & Lehtinen, T. (2016). *Kasvu kiikarissa. Havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille*. (2.p.). PS-Kustannus.

L 540/2018. Varhaiskasvatuslaki 13.7.2018/540. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540>

Leino, A. (2006). *Kasvatuskumppanuus päiväkodissa- vanhempien ja lastentarhanopettajien näkemyksiä ja kokemuksia lapsikohtaisista hoito- ja kasvatussuunnitelmakeskusteluista*. [Pro gradu- tutkielma, Helsingin yliopisto].

<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20080/kasvatus.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Martin, S. (2003). *Parents as Partners in Early Childhood Services in Ireland : an Exploratory Study*. [Masters dissertation, Technological University Dublin]. <https://doi.org/10.21427/D74P57>

Moisio, M. (2015). *Kasvatuskumppanuuden toteutuminen päiväkotilasten vanhempien näkökulmasta*. [Varhaiskasvatustieteen kandidaatin tutkielma, Jyväskylän yliopisto].

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/46602/URN%3aNB%3afi%3ajyu-201508122648.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Murtomäki, N. (2019). *Arjen tiedon välittyminen päiväkodista vanhemmille*. [Kandidaatintutkielma, Jyväskylän yliopisto].

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64025/1/URN%3ANB%3afi%3ajyu-201905172654.pdf>

Opetushallitus. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. Saatavilla 15.11.2020

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf

Opetushallitus. (2021). Mitä on varhaiskasvatus? Saatavilla 12.4.2021

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/mita-varhaiskasvatus>

- Reunamo, J. (2007). *Tasapainoinen varhaiskasvatus*. (1.p.). WSOY
Oppimateriaalit Oy
- Rutanen, N. & Laaksonen, K. (2020). *Äitien luottamuksen rakentuminen kasvattajiin varhaiskasvatuksen aloituksessa*. Varhaiskasvatuksen Tiedelehti — JECER 9(2), 349–372. <https://jecer.org/wp-content/uploads/2020/08/Rutanen-Laaksonen-Issue9-2.pdf>
- Rönkä, A., Malinen, K. & Lämsä, T. (toim.). (2009). *Perhe-elämän paletti. Vanhempana ja puolisona vaihtelevassa arjessa*. PS-kustannus.
- Seitamaa-Hakkarainen, P. (i.a.). Kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Metodix. <https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivinen-sisallon-analyysi/>
- Siljamäki, T. (11.1.2021). Sami Luoto kehitti päiväkoteihin puheeksi ottamisen mallin. *Lapsen maailma*. <https://lapsenmaailma.fi/artikkeli/sami-luoto-kehitti-paivakoteihin-puheeksi-ottamisen-mallin/>
- Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. (i.a.). *Dialoginen huolen puheeksi ottaminen*. Saatavilla 28.8.2021 <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintavat/dialoginen-huolen-puheeksi-ottaminen>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. (i.a.). Tiedetilppi. Hyvä tieteellinen käytäntö. Saatavilla <https://tenk.fi/fi/tiedetilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>
- Valli, R. (2018) (toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1* (5. uud.p.). PS-kustannus.
- Vauto, K. (2017). *Kasvatusyhteistyö päiväkodissa. "Avointa vuoropuhelua"*. [opinnäytetyö, Hämeen ammattikorkeakoulu]. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129394/kaija_vauto.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Veisson, M., Peterson, T. & Suur, S. (2010). Working together to support child's development. Teoksessa Turja L. & Fonsén (toim.) *Suuntana laadukas varhaiskasvatus*. (s. 80–96). Suomen Varhaiskasvatus ry.
- Venninen, T., Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. (2011). "Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä - mitä se lopulta tarkoittaa? " Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Socca. Saatavilla

http://www.socca.fi/files/1618/Lasten_vanhempien_ja_henkilokunnan_osallisuus_paakaupunkiseudun_paivakodeissa_2011.pdf

Vlasov, J., Salminen, J., Repo, L., Karila, K., Kinnunen, S., Mattila, V., Nukari-
nen, T., Parrila, S. & Sulonen, H. (2018). Varhaiskasvatuksen laa-
dun arvioinnin perusteet ja suositukset.

https://karvi.fi/app/uploads/2018/10/KARVI_2418.pdf

LIITE 1. Haastattelukysymykset

1. Kauanko lapsesi on ollut nykyisessä varhaiskasvatuspaikassaan?

Alle vuoden

Yli vuoden

Kasvatusyhteistyö on yhteistyötä kuvaava käsite, johon kuuluu kahden osapuolen välinen kuunteleminen, kunnioittaminen, luottamus ja vuoropuhelu. Vanhempien osallisuus päivähoidossa perustuu vanhempien kasvatusoikeuteen lapseensa nähden; varhaiskasvatuksen tavoite on tukea lapsen vanhempaa tai huoltajaa kasvatustyössä. Kun kasvattajalla ja vanhemmalla on luottamuksellinen suhde, luo se vanhemmalle positiivisen kokemuksen lapsensa hoidosta ja opetuksesta. -Varhaiskasvatustilaki 540/2018, Venninen, T., Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. (2011).

2. Mitkä ovat mielestäsi parhaat kasvatusyhteistyön muodot? Valitse kaksi sinulle tärkeintä

- ☐ keskustelut tulo- ja hakutilanteissa
- ☐ vanhempainillat
- ☐ keskustelut lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta
- ☐ avoimet ovet
- ☐ teemapäivät (esim. isovanhempien päivä)
- ☐ yhteiset tapahtumat
- ☐ joku muu, mikä

3. Oletko tyytyväinen kasvatusyhteistyön kokemuksiin lapsesi nykyisessä päiväkodissa tähän mennessä?

1 erittäin tyytyväinen

2 tyytyväinen

3 en tyytyväinen enkä tyytymätön

4 vain vähän tyytyväinen

5 en yhtään tyytyväinen

4. Koetko tulevasi perheenne kanssa yksilöllisesti kohdatuksi?

1 aina

2 usein

3 satunnaisesti

4 harvoin

5 en koskaan

5. Tukeeko lapsenne varhaiskasvatusympäristö omaa kasvatus-ideologiaasi?

1 erinomaisesti

2 paljon

3 jonkin verran

4 hyvin vähän

5 ei ollenkaan

6. Haluaisitko osallistua konkreettisesti enemmän varhaiskasvatuksen arkeen?

1 erittäin paljon

2 paljon

3 jonkin verran

4 vain vähän

5 en ollenkaan

7. Saatko riittävästi tietoa lapsesi päiväkotipäivästä haku- tai tulotilanteissa?

- 1 aina
- 2 usein
- 3 joskus
- 4 harvoin
- 5 en koskaan

8. Koetko saavasi riittävästi tukea päiväkodista lapsen kasvua ja kehitystä koskevista asioista?

- 1 aina
- 2 usein
- 3 satunnaisesti
- 4 harvoin
- 5 en koskaan

9. Koetko, saavasi riittävästi tukea päiväkodista omaan kasvatustyöhösi?

- 1 aina
- 2 usein
- 3 satunnaisesti
- 4 harvoin
- 5 en koskaan

Huolen puheeksi ottaminen on tapa ottaa mieltä askarruttava asia puheeksi toista loukkaamatta. Hankalistakaan asioista keskustelu ei vahingoita suhdetta, vaan päinvastoin parantaa sitä. On tärkeää ottaa huoli puheeksi toista kunnioittavalla tavalla ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, silloin yhteistyöhönkin päästään varhain. -THL

10. Koetko, että sinun on helppoa ottaa lastasi koskevia asioita puheeksi varhaiskasvattajien kanssa (esimerkiksi huoli kehityksestä, haastava käytös, perhettä koskevat asiat, jaksaminen arjessa)?

- 1 erittäin helppoa
- 2 helppoa
- 3 ei vaikeaa eikä helppoa
- 4 jonkin verran vaikeaa
- 5 erittäin vaikeaa

11. Koetko, että lastasi/perhettäsi koskevien asioiden puheeksi ottamiseen on aikaa?

- 1 riittävästi
- 2 melko paljon
- 3 kohtuullisesti
- 4 jonkin verran
- 5 ei ollenkaan

12. Koetko, että mahdollisia lasta koskevia haasteellisia asioita otetaan puheeksi riittävästi?

- 1 aina
- 2 usein

3 satunnaisesti

4 harvoin

5 ei ollenkaan

13. Minkä kokonaisarvosanan asteikolla yhdestä viiteen (1= paras arvosana, 5= huonoin arvosana) antaisit kokemallesi kasvatusyhteistyölle lapsesi varhaiskasvatuspaikassa?

1

2

3

4

5

14. Tähän voit halutessasi kirjoittaa vapaasti kasvatusyhteistyöstä (huomioithan anonyymin vastauksen)

LIITE2. Saatekirje huoltajille

Hei lapsen huoltaja!

Olemme kaksi sosionomiksi (AMK) varhaiskasvatuksen opettajan pätevyydellä valmistuvaa opiskelijaa Porin Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Teemme opin-
näytetyönä tutkimuksen koskien kasvatusyhteistyön toteutumista kolmessa Sa-
takunnan alueella sijaitsevassa varhaiskasvatusyksikössä. Olennainen osa opin-
näytetyötämme on huoltajille sähköisesti lähetettävä kysely, jonka täyttämällä Te
huoltajat voitte kertoa kokemuksenne ja mielipiteenne kasvatusyhteistyöhön liit-
tyvistä asioista. Tärkeänä tavoitteenamme on tuoda näkyväksi huoltajien koke-
mukset ja tarpeet kasvatusyhteistyön onnistumisesta ja siihen vaikuttavista sei-
koista. Vastaukset annetaan ja käsitellään anonyymisti eikä niitä käytetä muualla
tämän opinnäytetyön lisäksi. Vastaajaa ei tunnisteta missään tutkimuksen vai-
heessa. Kyselyyn vastaaminen kestää vain 3–5 minuuttia ja toivomme, että käyt-
täisitte tämän pienen hetken vastaamiseen. Toivomme, että vastauksissanne
huomioitte vallitsevat poikkeusolosuhteet, jotka vaikuttavat myös varhaiskasva-
tuksen toimintaan tällä hetkellä. Tutkimus aukeaa alla olevasta linkistä ja vastata
voit 1.–21.3. 2021 välisenä aikana.

Yhteistyöstä kiittäen,

Miia Silfver ja Pia Tuomonen